

Boerderijnummer	3.3.010
Erfnaam	Erve Groot Vrieling
Oudste vermelding	1475
Afgebroken	1852, was gelegen aan de Worsinkweg

Historie boerderij

Het erve Groot Vrieling of Vrieling, voorheen aangeduid met Vrieling of Frilink, is vermoedelijk gesticht ruim voor 1475. In het schattingsregister van 1475 wordt het erve aangeduid als de kate Vrieling, evenwel een gewaard erve. De naam Groot Vrieling is hoogstwaarschijnlijk pas ontstaan omstreeks 1755 toen vlakbij dit huis het erve Klein Vrieling (3.3.060) werd gesticht.

Het huis Groot Vrieling was gelegen ca 100 m. ten zuidoosten van het huidige (Klein) Vrieling op een plaats, nu weide van erve de Klooster, tegenover het woonhuis van Kolkman.

In het verpondingsregister van 1602 wordt vermeld dat "Up Frilink Derrick ten Tie" heeft "geseiet 10 mudde landes". Dit duidt er waarschijnlijk op, dat mogelijk als gevolg van de plunderingen in de 80-jarige oorlog, er in deze tijd op Vrieling zelf niet (of nauwelijks) geboerd werd.

Als eigenaar wordt in 1682 Braekman genoemd.

In 1736 lenen Hendrik en Marya Vrijlink f 150,- van Burgemeester Joan ter Plegt met als onderpand hun vrije en allodiale stukke hooyland, de Klijers Maete, in de Harker Meen gelegen.

In 1752 blijken Berent ten Zijthoff te Goor en de bewoners Hendrick Vrijlink met zijn 2^e vrouw Mechtelt Boerkamp ieder voor de helft de eigenaren te zijn.

Berent ten Zijthoff en zijn vrouw Johanna ter Weel hadden bij de publieke verkoop van "het erve en goed Vrijlink te Harke" een belangrijk deel van dit erf verworven. De opdracht voor de verkoop was in 1750 gegeven door de vorige eigenaren Hendrik Kluppel (predikant te Olst), Hendrik Willem van Marle (predikant te Colmschate), Hendrick Vosseman en Johannes Gerard Grootveldt en vrouw Johanna Lindeman (Amsterdam).

In 1752 kopen Berent ten Zijthoff en vrouw Johanna ter Weel bij publieke verkoping voor f 1720,- het 1/8 part en 3/4 part van het erve en goed Vrijlink te Harke, sijnde vrij en allodiael, edog beswaert met een uitgang aan de kerk van Marculo én den tienden grof en smal van bovengenoemde verkopers.

In datzelfde jaar koopt Berent nog van Hendrik Haaykers uit Elssen 1/4 parten van het 7/32 part (!) van het erve Vrieling voor f 182,-.

Ook in 1752 verkopen Hendrik Vrijlink en vrouw Mechteld Boerkamp voor f 115,- aan Jan Loink Junior 1/6 part van den Wennink of Borges Camp groot 2 schepel gesaay, tiendbaar aan Hagenvoorde, in den Stokkemer Esch gelegen.

Ook verkopen zij voor f 390,- aan Harmen en Harmina Stoevelman 2 dagwerken hooyland, de Klijers Maete genaamt.

In december 1752 kopen Hendrik en Mechteld voor f 532,- van Derk te Logter en vrouw Jenneken van Hoxel, Lucas Swiers in huwelijk hebbende Anneken Roeters en Jenneke Swiers tot Enter wonende, 3/4 parten van de landerijen uit het erve Vrieling. De landerijen bestaan uit: het kleine stukken voor in den Esch agter het groote stukke groot 3 spind, het Bentevers stukke groot 2 schepel en 1 spint, het lange stukke groot 2 schepel en 2 spint, het Heuvel stukke groot 1 schepel en 2 spint, het Schot stukke groot 3 schepel sijnde tiendbaar, alsmede het land op den camp bij het huis langs het veld aan den Swarten Dijk aanschietende beginnende 4 voet van de camer bijlangs den berkenboom aan den bakovens gestaan heeft tot op den middelsten appelboom regt door tot op den graven en dan verder regt door tot op den willigenboom; verder nog een dagwerk hooyland omtrent de Visschershuis tussen de hooylanden van Immink en Harmen Weevers in 't Stokkumer Broek.

Daarvoor lenen zij f 325,- van Jacob Bruins burgemeester der stad Goor.

Dat alles niet koek en ei was blijkt uit een document anno 1752-1753 van het Drostambt Twente: Berent ten Zijthoff te Goor vordert van zijn gewezen pachter Hendrick Vrieling ontruiming van de hoeve Vrieling in de buurtschap Hericke.

In 1760 laat Hendrik Vrieling, sijnde wel siekelijk, edog bij goeden verstande, zijn testament opmaken. Zijn vrouw Mechtelt krijgt de tugt en vrugtgebruik van al zijn nae te latene goederen zowel roerende als onroerende. Verder stelt hij tot universele erfgenamen aan zijn zonen Harmen en Jan uit zijn tweede huwelijk. Uit zijn eerste huwelijk met Maria Vrieling, zijnde Jan, Jan Hendrik, Derk en Janna de bloote legitieme portie.

In 1761 wordt er een maagscheiding opgemaakt wegens het overlijden van Hendrik; de weduwe Mechtelt zal hertrouwen met Gerrit Hellekes. De 2 onmondige kinderen zijn Jan en Harmen. Zij krijgen ieder voor vaderlijke goed f 106,-, een 2-jaerig gust beest en een kiste.

In 1767 worden Jan Leeftink en Gerrit Wegereef op Scholten aangesteld als voogden en mombaren over de kinderen van wijlen Hendrik Vrieling en Megteld Boerkamp. Gerrit Hellekes, die in 1765 te Holten hertrouwde, is de stiefvader van deze kinderen.

In 1768 werd er door de voogden van de kinderen van wijlen Hendrick Vrieling en Mechtelt Boerkamp, namens deze, f 650,- geleend van Berent ten Zijthoff, met als onderpand *“het huys, schoppe en land daarbij liggende, een stukken land voor in den Esch, het Benteves stukke, het Smalle stukke, het Heuvel stukke, het Schot stukke en nog 3 stukjes hooyland”*.

In 1776 geeft Harmen Vrijlink aan dat hij met zijn broer Jan scheiding en deling heeft gehouden over hun ouderlijken boedel en dat hij aan zijn broer Jan f 100,- heeft uitgekeerd.

Eveneens in 1776 wordt er een maagscheiding opgemaakt na het overlijden van Hilleke Nijland. Weduwnaar Gerrit Jan Haarman zal hertrouwen met Eefse Wilbers. De 2 nagelaten kinderen zijn Jan en Harmina. In deze akte wordt ook nog de grootmoeder van de kinderen genoemd, zijnde Harmina ter Worse die ook op Vrieling woont.

In 1807 verkopen Hendrik Jalink en Gerrit Scholten voor f 58,- de tiende gaande uit de plaatse Vrieling aan den koopman W.J. Arendsen. Verkopers hadden deze gekocht van het Capittel der stad Deventer.

**Wilhelm Götte, burgemeester van
1812 tot 1872**

Later zijn nazaten van Berent ten Zijthoff eigenaren van Groot-Vrieling geweest, getuige de in 1810 uitgevoerde verkoop: *“In 1810 verkopen Willem Jacob Arendsen en vrouw Johanna ten Zijthoff voor f 2000,- hun erve en goed Groot Vrijling met de hoge en lage landerijen en getimmertens daarop staande, aan Juffr. Catharina Auffemorth, de wed. van Bekhuis, en haar 2 minderjarige kinders.”*

In 1811 bestaat de veestapel uit 1 merrieveulen, 1 merrie, 4 koeien, 1 vaars en 2 kalveren.

Burgemeester Wilhelm Götte (1788-1872) van Goor en Markelo was in 1832 de eigenaar van het erve Groot Vrieling inclusief een aantal percelen grond. Waarschijnlijk waren er toen al geen bewoners meer; de laatstbekende bewoners, de familie Jan Vrieling of Schorfhaar vertrok omstreeks 1826 van Groot Vrieling.

In 1838 ging het bezit weer naar de familie ten Zijthoff, die het erve met het inmiddels in verval geraakte huis doorverkocht aan Arend Jan Kloosters. De boerderij Groot Vrieling werd in 1852 definitief afgebroken en in 1853 bouwde Arend Jan meer westelijk op een naastgelegen perceel zijn nieuwe huis (3.3.050).

Bewoners:

► Getuige het schattingsregister van 1475 en de latere verpondingsregisters zijn er toendertijd reeds diverse bewoners op “Vrieling” of “Frlinck” geweest.

Omstreeks 1649 werd Jan Vrieling geboren. Van hem zijn geen verdere gegevens gevonden.

Verder is bekend, dat in 1665 Gertien Jansen Vrieling te Rijssen trouwde met de weduwnaar Henrick Nisink uit Elsen, zoon van Frerik Nisink en Altien Aftinck; zij kregen 4 kinderen (allen Nisink genoemd).

Omstreeks 1665 was Berentjen (†ca. 1676) de bewoonster van (Groot) Vrieling. Zij was omstreeks dat jaar getrouwd met Gerrit of Geert Frieling, zoon van Jan Frieling. Uit dit huwelijk werden 4 kinderen geboren. De oudste Derk Frlinck zag het levenslicht omstreeks 1667; hij overleed in 1722. Hij werd de latere opvolger op Vrieling.

Dochter Aeltjen Frilink werd geboren omstreeks 1669; zij overleed in 1696. Zij trouwde in 1691 met de van Geertjen Eerting weduwnaar geworden Gerrit Huiskes van het nabijgelegen Huiskes (3.3.020) en bleef eerst op Vrieling wonen om daarna omstreeks 1692 naar Huiskes te verhuizen.

Circa 1673 werd zoon Henrick Frieling geboren; hij trouwde omstreeks 1704 met de weduwe Geesken (Derks) Tjoink (*1668) op Haykers, Elsen; Henrick overleed na 1748.

De jongste zoon van Berentjen en Geert, Arendt Frilink tenslotte, werd geboren in 1676.

Na de dood van zijn vrouw Berentjen omstreeks 1676, hertrouwde Gerrit / Geert Frieling in 1677 met Hermtjen Schulten, dochter van Hermen Schulten te Herike (van de Schoolte 3.2.190). Uit dit tweede huwelijk werden 2 kinderen geboren.

In 1681 kwam zoon Hermen Frilink. Hij trouwde in 1713 met zijn nicht Harmken Scholten (*1685), dochter van Jan Schulten en Aeltjen Sweering op de Schoolte. Hermen overleed in 1760 aldaar.

Dochter Marijtjen Frilink werd geboren in 1685, zij overleed in 1731. In 1709 trouwde zij met Willem Mensing (1683-1732) op Mensink in Stokkum (2.2.100).

► Aeltjen Frilink, dochter van Berentjen en Geert, kreeg samen met echtgenoot Gerrit Huiskes nog wonend op Vrieling in 1692 dochter Geertjen Frieling of Huiskes. Geertjen huwde in 1716 met Hendrick Aefting (*1688), zoon van Jan en Maria Aefting te Elsen en werd opvolgster op Huiskes (3.3.020).

De opvolger op Vrieling, Derk Frilink (ca.1667-1722), huwde in 1698 met Jenneken Haver (*ca1675), dochter van Jan Haver te Stokkum (De Höver 2.1.320). Het paar kreeg 9 kinderen. Hiervan overleden er 3 op jonge leeftijd.

Dochter Maritjen Vrieling geboren in 1703 en overleden ca 1742 werd de opvolgster op Vrieling.

Zoon Hendrick Vrieling werd geboren in 1706; zoon Jan in 1709 en Gerrit in 1711.

Dochter Aeltjen Vrieling, geboren in 1715, trouwde omstreeks 1743 met Harmen Welmers († ca 1753) op de Welmer (3.3.270); in 1754 hertrouwde zij met Jan Heijningk (*1720), zoon van Engbert Heijnings en Jenneken Landevers uit Kerspel Goor.

Berend Vrieling tenslotte, kwam in 1719 ter wereld; hij huwde in 1743 in Neede met Derkjen Speelbroek uit Markvelde en ging op "Berent op de Whee", ook wel genoemd "Broekberent" wonen.

► Maritjen Vrieling trouwde in 1724 met Hendrick Leefting (1698-ca 1761), zoon van Jan Leefting te Stokkum (Leeftink 2.1.290). Uit dit huwelijk werden 5 kinderen geboren; 1 kind overleed op jonge leeftijd. De oudste zoon Derck Frieling werd geboren in 1727; hij trouwde in 1762 te Geesteren met de weduwe Engeltjen Schutten.

Zoon Jan Frieling zag het levenslicht in 1729; in 1755 huwde hij Aaltjen ter Worsse (*1724), van de Worsse (3.3.130); het paar ging op Helleman (3.3.090) wonen.

Hendrick Frieling werd geboren in 1733; circa 1755 trouwde hij met Marrije NN.

Omstreeks 1735 werd dochter Jenneken Vrieling geboren; zij overleed circa 1783. Jenneken trouwde omstreeks 1759 met Tonis Grootenboer (*1734 Holten) en woonde eveneens op Helleman.

Nadat Maritjen Vrieling ca 1742 was overleden, hertrouwde Hendrick Leefting of Vrieling omstreeks 1744 met Mechtelt Boerkamp. Waarschijnlijk woonden zij vanaf ca 1755 op het nieuw gestichte (Klein) Vrieling (3.3.060). Mechtelt zou overigens na de dood van haar man Hendrick in 1761 te Almen hertrouwen met Gerrit Hellekes. Zij woonden in ieder geval op (Klein) Vrieling.

Hendrick en Mechtelt kregen 4 kinderen, waarvan er 2 op jonge leeftijd zijn overleden.

Zoon Harmen Vrieling werd omstreeks 1746 geboren; hij trouwde in 1777 te Rijssen met Geesken Dirksen Overweg (uit de Look onder Holten) en woonde op het vermoedelijk door zijn ouders omstreeks 1755 gestichte Klein Vrieling.

Zoon Jan werd geboren circa 1749.

► Omstreeks 1755 tot ca 1766 waren er op Groot Vrieling verschillende bewoners / pachters. Zo woonden er vanaf ca 1755 tot ca 1759 Arent Vrieling of Reys (3.2.100) en Hendrine Kobben (*1728), toen komend van Effink in Stokkum. Zij waren getrouwd in 1750. Zij kregen op Groot Vrieling 2 kinderen: Aeltje Vrieling (1756-1841), die in 1781 te Laren trouwde met Hendrik (Olden) Menger en Hendrijne, die in 1758 werd geboren.

Hierna was Jan Nijlant (*ca1737), zoon van Jan Nijlant (3.2.010), met zijn gezin tot ca 1766 bewoner van (Groot) Vrieling. Hij was in 1755 getrouwd met Judeken Koelmans (*1719), dochter van Roelof Koelmans (Koelert, pand 3.3.150). Het paar had 2 kinderen gekregen op Nijlant: dochter Jenneken (*1755) die jong overleed en zoon Wolter (*1757). Op (Groot) Vrieling werden nog geboren Jenneken Nijlant of Vrieling (*1760), die in 1788 trouwde met Garrit Pongers en Janna Nijlant geboren in 1763.

► Jan Nijlant's zuster Hilleken Nijland of Vrieling (ca1741-ca1775) kwam eveneens samen met haar man ongeveer vanaf 1766 wonen op Groot Vrieling. Zij was in 1765 in Diepenveen / Colmschate getrouwd met Gerrit Jan van de Haar / Haarman, zoon van Jan op de Haer in Zuidlo bij Bathmen. Hilleken en Gerrit Jan kregen op Groot Vrieling 4 kinderen; 2 ervan overleden jong. Jan Haarman werd geboren in 1769; hij overleed in Diepenheim in 1820. Hermina werd geboren in 1775; zij trouwde in 1799 met de weduwnaar Hendrik Jan van de Rijt in Notter. Nadat Hilleken overleden was hertrouwde Gerrit Jan in 1776 met Eefse Wilbers dochter van Gerrit Wilbers (vermoedelijk van Groot Wilbers). Dit paar kreeg 4 kinderen waarvan de oudste jong overleed. Het tweede kind zoon Hendrik Jan Haarman werd geboren in 1778; hij trouwde in 1810 te Neede met Willemina Mengerink en overleed aldaar in 1846. In 1781 kregen Gerrit en Eefse nog een tweeling: Garrit en Maria Haarman. Garrit overleed in 1822 in Lochuizen.

► Bouman Derk Schorfhaar en zijn gezin waren omstreeks 1792 de volgende bewoners van Groot Vrieling. Derk (1738-1809), landbouwer, was geboren in Laren als zoon van Willem Schorfhaar. Hij was in 1773 te Laren getrouwd met Jenneken van de Belte / Beltman, dochter van Albert Beltman te Harfsen. Het paar had 5 kinderen allen geboren te Laren.

De oudste zoon Jan Vrieling of Schorfhaar, geboren in 1774 en landbouwer van beroep, werd opvolger op Groot Vrieling; hij overleed in 1831.

Zoon Hendrik Vrieling of Schorfhaar (1776-1851) trouwde in 1807 in Almen met Mechteld Nijendijk (1782-1871), dochter van Christiaan Nijendijk en Gerritje Koekkoek te Gorssel. Na een verblijf op Krooshoop in Kerspel Goor en de Oldenhof, boerden zij op Ovink (Markelo buitengebied 1.3.250).

Willem Vrieling of Schorfhaar (1778-1822) huwde in 1803 met Hendrika Hoevink of Plegt (1783-1835) van de Plegt (3.2.060).

Dochter Aaltjen Vrieling of Schorfhaar (1782-1836) trouwde in 1808 met Jan Bekkers (1777-1828) op de Bekker (3.3.120); zij hertrouwde in 1833 met Hendrik Hoekman (1770 - 1849) geboren te Laren.

Elisabeth Schorfhaar tot slot werd geboren in 1789. In 1818 trouwde zij met Wolter Hoevink (1785-1837) van de Plegt; Elisabeth overleed in 1837 op de Kieft te Elsenerbroek.

► De oudste zoon van Derk en Jenneken, Jan Vrieling of Schorfhaar trouwde ca 1805 met Jenneken Bekkers (1782-1816), dochter van Jan Bekkers (de Bekker 3.3.120) en Janna Reeff.

Uit dit huwelijk werden 5 kinderen geboren; 4 kinderen overleden op jonge leeftijd.

Dochter Jenneken Schorfhaar werd geboren in 1808; zij trouwde in 1837 met de weduwnaar Hendrik Jan Hoekman geboren te Lochem in 1811 (overleden in 1879 op Snat), zoon van Hendrik Hoekman en H. Bosman. Zij woonden omstreeks 1840 op de Bekker en vanaf circa 1845 op Snat (3.2.250). Jenneken overleed in 1871.

Na het overlijden van zijn vrouw hertrouwde Jan Vrieling of Schorfhaar in 1816 te Goor met Hendrika Schepers (1784-1841) van Brinkmans in de Achterhoek (Markelo buitengebied 1.3.190). Jan en Hendrika kregen 4 kinderen, 2 ervan overleden jong.

Dochter Johanna (Janna) Schorfhaar, naaister, werd geboren in 1819; zij overleed in 1841 op 21-jarige leeftijd.

Zoon Derk Jan Schorfhaar (1822-1889) trouwde in 1862 met Jenneken Leuvelink, geboren in 1821 op Truiks (Beusbergen 2.4.190) overleden 1890 op de Bekker. Zij pachtten enige tijd, omstreeks 1870-1880, boerderij "n Steek" aan de Luttekeveldweg (Markelo buitengebied 1.3.100).

De familie Schorfhaar vertrok omstreeks 1826 naar Vosgevang (3.3.110). Waarschijnlijk waren er hierna geen bewoners op Groot Vrieling, in ieder geval zijn deze niet bekend. Het huis raakte gaandeweg in verval en werd in 1852 definitief afgebroken.